

DIA@OON

MAGAZINE VAN DE CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERKEN

Trouw geven, eerlijk leven

OVER ONS GEEF- EN LEEFGEDRAG

Diaconaat

© Colofon

DiaCoon wordt uitgegeven onder verantwoordelijkheid van deputaten diaconaat van de Christelijke Gereformeerde Kerken voor diakenen en anderen die betrokken zijn bij al die zaken die verband houden met het diaconaat binnen de kerk, in de samenleving en wereldwijd.

Diacon wil op het uitgebreide terrein van het diaconaat informeren en toerusten en een platform bieden voor gesprek, wederzijdse ervaringen en wetenswaardigheden.

ISSN 0924-6398

Redactie

Gé Drayer
Lia van Grootheest
Bertine Heikamp
Trudy Luth

Redactieadres

Postbus 334, 3900 AH Veenendaal
Tel.: 0318-582367, e-mail: diac.bur@cgk.nl
www.cgk.nl
facebook.com/deanderdenaaste
twitter.com/diaconaatCGK

Diaconaat

Bezoekadres

Dienstenbureau CGK,
Ghandistraat 2, 3902 KD Veenendaal

Rekeningen

Bijdragen voor deputaten diaconaat kunt u storten op IBAN NL52 INGB 0000 5353 00 t.n.v. Landelijk Kerkelijk Bureau CGK te Veenendaal (met omschrijving).

Abonnementen

Voor de eerste vijf abonnementen is de bijdrage €10,- per jaar per abonnement. Voor elk extra abonnement wordt een bijdrage gevraagd van € 3,- per jaar met een maximum van € 54,-. Losse exemplaren zijn te verkrijgen voor € 2,50.

Productie

bu0111, Zierikzee

Foto voorkant: Gebedskamer ICF Rotterdam tijdens gebedsweek

© Redactioneel

Het is alweer even geleden dat het onderzoek 'Trouw geven, eerlijk leven' werd gehouden, maar de thematiek is nog altijd actueel: geven en leven wij zo dat we onze naaste hiermee rechtdoen?

De werkgroep *Diaconaat in de Gemeente* (DiG) van *deputaten diaconaat* heeft hierover een Diacon voor u samengesteld. Er is al veel gezegd over dit onderwerp. Het is in deze uitgave ook onmogelijk om alle kanten van dit brede onderwerp te belichten. Daarom vindt u in het slothoofdstuk diverse verwijzingen naar websites en boeken rondom dit thema.

De werkgroep heeft ervoor gekozen vooral de Bijbel te laten spreken. Dat maakt deze Diacon ook geschikt voor Bijbelkringen, wijkkringen e.d. De uitkomsten van het onderzoek en de thematiek erachter verdienen aandacht binnen de hele gemeente.

Daarom kunt u meerdere exemplaren van deze uitgave bij ons opvragen (via diac.bur@cgk.nl), waarvoor u **slechts de verzendkosten** betaalt. (Let wel: OP=OP) Ook plaatsen wij deze Diacon bij uitzondering na uitgave direct op onze website, www.cgk.nl/index.php?diacoon. Wilt u (de) leden van uw gemeente hierop wijzen?

De redactie

© Inhoud

Inleiding

1. Onderzoek Trouw geven, eerlijk leven
2. Onderzoek Zoethouder of smaakmaker?
3. Gedachten bij de rapporten
4. Bijbelstudie 1 - Een echt offer
5. Bijbelstudie 2 - Het is genoeg
6. Meer informatie

Wijs gemeenteleden op deze Diacon om samen aan de slag te gaan!

© Inleiding

Al sinds vele jaren wordt er elke twee jaar een onderzoek gedaan naar het geef- en leefgedrag van Nederlanders. Een aantal christelijke organisaties wilde inzicht krijgen in het geef- en leefgedrag van hun eigen achterban. Daarvoor zijn zij enkele jaren terug een eigen onderzoek gestart. Het resultaat hiervan is te vinden in het rapport *Trouw geven, eerlijk leven - geef- en leefgedrag onder Bijbelgetrouwe christenen*.

Deputaten diaconaat hebben in dit onderzoek geparticipeerd en waren medesponsor. De bevindingen uit dit rapport hebben zij in diverse gesprekken binnen het deputaatschap besproken. Deze Diacon is daar onder andere het resultaat van.

Sietske Rustenburg
secretaris deputaten diaconaat

© 1. Onderzoek *Trouw geven, eerlijk leven*

Onderzoeksrapport *Trouw geven, eerlijk leven*

Het rapport *Trouw geven, eerlijk leven* begint met het geefgedrag van de respondenten. Hoeveel geld doneren ze, aan wat voor type organisaties, en wat zijn hun motieven daarvoor? Het tweede hoofdstuk behandelt het leefgedrag. Hoe bewust leven Bijbelgetrouwe christenen en wat zijn hun motieven?

De respondenten zijn onderverdeeld in elf groepen, afhankelijk van hun religieuze achtergrond. Het gaat daarbij om tien groepen Bijbelgetrouwe christenen en een controlegroep die representatief is voor de Nederlandse bevolking.

Uit de resultaten van het onderzoek komen conclusies die ons tot dankbaarheid mogen stemmen zoals:

- Bijbelgetrouwe Christenen doneren beduidend meer aan goede doelen dan de gemiddelde Nederlander;
- Bijbelgetrouwe Christenen hebben beduidend meer vertrouwen in ontwikkelingsorganisaties dan de gemiddelde Nederlander en zij geloven sterker dan de gemiddelde Nederlander in de doeltreffendheid van duurzaam leefgedrag;
- een relatief hoog percentage van de Christelijke Gereformeerde Kerken vindt dat christelijke organisaties betrouwbaarder zijn dan andere ontwikkelingsorganisaties. Ook geven zij aan meer vertrouwen te hebben in kleine dan in grote organisaties.

Er komen ook conclusies uit het onderzoek naar voren die vragen oproepen zoals:

- ook al geven christelijk gereformeerden structureel (30% versus gemiddeld 1,5%) en incidenteel (29% versus gemiddeld 4%) verreweg de meeste steun aan het diaconaat, er is toch nog een grote groep (41%) christelijk gereformeerden die geen (directe) steun geeft aan de projecten van deputaten diaconaat;
- het gemiddeld maandbedrag aan donaties van christelijk gereformeerden ligt beduidend lager dan dat van leden uit de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt en de Nederlands Gereformeerde Kerk (€ 53 tegenover € 74, resp. € 79). Wanneer daarbij de leeftijdscategorieën

worden gezien, lijken de verschillen groter te worden bij onze jongeren;

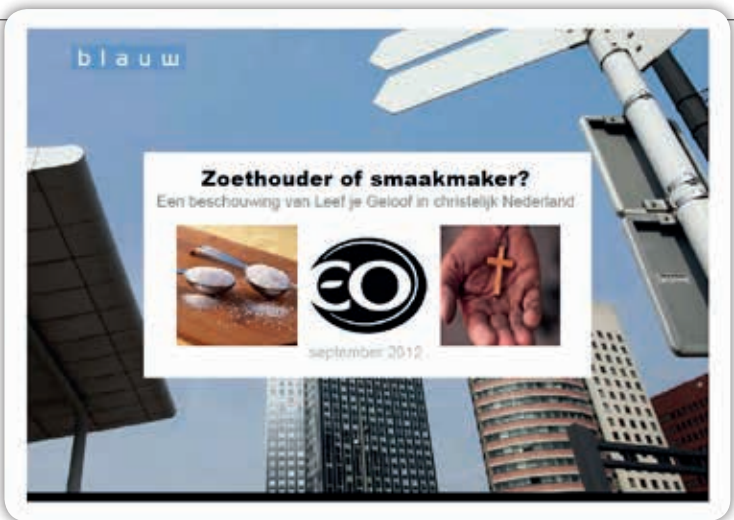
- Bijbelgetrouwe christenen kopen iets vaker duurzame of eerlijke producten, maar er zijn hierbij geen grote verschillen met de gemiddelde Nederlander, behalve bij de Nederlands Gereformeerde Kerk;
- slechts 34% van de christelijk gereformeerde respondenten stelt dat ze ondersteuning krijgt van de kerk bij het in de praktijk brengen van een bewuste levensstijl.

Voor wie wil weten hoe men tot dergelijke conclusies gekomen is: het hele rapport is beschikbaar op onze website (zie H6, p. 17).

Geefgedrag

“De gemiddelde Nederlander geeft de overgrote meerderheid van zijn donaties aan niet-christelijke organisaties. Onder de doelgroep van dit onderzoek is dat heel anders. Bijbelgetrouwe christenen besteden tussen de 40% en 50% van hun donaties via de kerk of diaconale hulp. Een respondent legt uit waarom: ‘Ik denk dat zulke projecten beter terecht komen, ik associeer het met kleinschalige projecten. Als het zo groot is, dan komt het niet goed terecht.’”

*Uit: onderzoeksrapport *Trouw geven, eerlijk leven* (paragraaf 1.1)*

Onderzoeksrapport Zoethouder of smaakmaker?

© 2. Onderzoek Zoethouder of smaakmaker?

In 2012 heeft de Evangelische Omroep (EO) ter gelegenheid van haar 45-jarig bestaan ook een onderzoek gedaan naar het leefgedrag van christenen: *Zoetmaker of smaakmaker? - een beschouwing van Leef je geloof in christelijk Nederland*. De focus van dat onderzoek was breder dan dat van *Trouw geven, eerlijk leven*: er werd niet alleen aan verschillende groepen christenen gevraagd welke impact het geloof heeft in hun leven, maar ook niet-christenen werden geïnterviewd. Aan niet-christenen werd gevraagd wat zij merken van het geloof van christenen. De kernvraag in het onderzoek was: hoe leven christenen hun geloof? De subvragen daarbij waren:

- hoe vullen mensen hun geloof praktisch in? Deze vraag was onderverdeeld in vijf thema's: schepping, mensen in nood, relaties, samenleving en geloof;
- hoe is dit merkbaar in de samenleving?;
- hoe spelen de kerk en de EO daar een rol in?

Uit het onderzoek blijkt dat christenen het lastig vinden om hun geloof en identiteit met anderen te delen. Zij lopen liever niet met het geloof te koop. Ze laten het geloof liever blijken uit hun gedrag. Zo komt maar een op de vijf christenen makkelijk ervoor uit christen te zijn. Een kleinere groep is bewust terughoudend. De grootste groep vertelt pas wat over het

geloof als ernaar wordt gevraagd.

Verder blijkt dat christenen in hun gedrag niet veel verschillen van niet-christenen. Ook vallen de keuzes die christenen maken in de maatschappij niet op. Wat wel opvalt is dat christenen meer werk maken van vriendschappen en relaties, meer tijd steken in vrijwilligerswerk en meer geld geven aan goede doelen.

Op het gebied van schepping scoren niet-christenen echter hoger dan christenen, ook in hun geefgedrag. Christenen zeggen wel te geven om een schone aarde, maar charitatieve instellingen op het gebied van 'natuur' hebben relatief minder prioriteit.

Uit het onderzoek van de EO blijkt verder dat de kerk en christelijke media (zoals de EO) belangrijke factoren zijn bij het verdiepen van het geloof en het inspireren tot het uitleven van het geloof. Meer over het onderzoek (en het onderzoek zelf) is te vinden op www.eo.nl/geloven/themas/leef-je-geloof.

Leefgedrag

"Ten aanzien van 'schepping/duurzaamheid' valt op dat schoon en 'zorgvuldig' leven vaker in praktijk wordt gebracht dan bewust consumeren. De verschillen in gedrag tussen christenen en niet-christenen zijn klein. Christenen scheiden vaker dan niet-christenen het eigen huisafval.

Actieve kerkgangers proberen gemiddeld iets vaker de auto te laten staan. Onder niet-christenen bevinden zich relatief iets meer mensen die biologisch verantwoord eten. Vooral niet-christenen, die vroeger wél christelijk zijn opgevoed, vallen op door een duurzame levensstijl."

Uit: Onderzoeksrapport Zoethouder of smaakmaker? (paragraaf 3.6)

© 3. Gedachten bij de rapporten

Deputaten diaconaat zijn van mening dat de conclusies uit bovengenoemde onderzoeken vragen om een bredere door-denking binnen onze kerken. Voorlichting aan de kerken over 'hoe leef/geef je?' is

van belang voor jong en oud. Hoe kunnen diakenen die voorlichting geven binnen de gemeente?

Christus geeft ons de opdracht te zijn als een stad op een berg, als een lichtend licht

Zijn wij in ons 'geven en leven' een lichtend licht voor de wereld?

in deze wereld, de kerk en in de maatschappij. Zijn we dat ook in ons geef- en leefgedrag?

Voordat we hierover verder denken - in hoeverre het Evangelie ons hierin de weg kan wijzen - vermelden we hieronder enkele gedachten die opkomen bij het lezen van (de conclusies bij) dit rapport.

Leefgedrag

“Ruim de helft van de Nederlanders ziet de hogere prijs van fairtrade-producten als een obstakel om ze aan te schaffen. Onder Bijbelgetrouwe christenen is dat percentage zelfs nog iets hoger.

Opvallend is dat het inkomen van de respondent geen rol speelt bij de vraag of men fairtrade-producten te duur vindt. Bij orthodoxe protestanten zijn het vooral de jongeren die dit als barrière zien.”

Uit: Onderzoeksrapport Trouw geven, eerlijk leven (paragraaf 2.3)

Je eigen onderzoek

Daar liggen ze dan, twee rapporten vol cijfers en feiten over het geef- en leefgedrag van christenen. Over onszelf dus! Je kunt daar meerdere kanten mee uit. De vraag is of je dan de goede kant kiest. De kant van de excuses en verklaringen of de kant van het zelfonderzoek? Hoe je het ook wendt of keert, de uitkomsten zijn toch wat beschamend. Je kunt uiteraard wel op zoek naar wat lichtpuntjes, of constateren dat er bij het ene kerkgenootschap wat meer wordt gegeven dan bij het andere, maar dan mis je de essentie. Wat vooral opvalt is dat christenen zich (vooral wat betreft leefgedrag) nauwelijks nog onderscheiden van niet-christenen en moeizaam of niet durven uitkomen voor hun overtuiging.

Een rapport, een beeld van de hedendaagse realiteit in Nederland. Geen waardeoordeel. (Hoewel...) In ieder geval geen beoordeling ten opzichte van een of andere norm. Want is die norm er wel? Zo kun je bij dit onderzoek heel wat vragen bedenken. We noemen er enkele.

- Wat zou de aanleiding voor dit onderzoek kunnen zijn geweest?
- Uit het onderzoek blijkt dat christenen niet 'geheel anders' zijn dan niet-christenen. Wat zou daarvan de oorzaak kunnen zijn?
- Denk eens na over een norm voor geef- en leefgedrag: waar of hoe zou ik zo'n norm kunnen vinden?
- Ik kan het gedrag van mijn niet-gelovige buurman als uitgangspunt nemen en dat net iets anders doen; iets meer geven of iets 'groener doen' dan hij. Wat voor een norm heb ik dan gevonden?
- Als ik me bedenk dat mijn geef- en leefgedrag voor een groot deel wordt bepaald door bijvoorbeeld de consumentiedrift van onze samenleving, de invloed van reclame en commercie enzovoort, hoe zou ik dat dan kunnen veranderen?
- Wat zegt de Bijbel over geef- en leefgedrag?
- Als we in de Bijbel een norm vinden voor ons geef- en leefgedrag, hoe kan ik me als christen dan hieraan houden?
- Als we de uitkomsten in het rapport 'beschamend' vinden, waardoor ontstaat die schaamte dan?
- Als we het stempel 'beschamend' terecht vinden, kunnen we dan uitvinden waar, waardoor of wanneer het is scheef gegaan met dat gedrag? (Niet als excuus maar om oorzaken op te sporen en ervan te leren.)
- Hoe zou er in de kerk meer aandacht aan geef- en leefgedrag geschonken kunnen worden?
- Als we aandacht geven aan geef- en leefgedrag, hoe vermijden we dan het gevaar van moralisme en werkheiligheid?
- Welke rol kunnen diakenen spelen in het gesprek over geef- en leefgedrag?

4. Bijbelstudie 1 - Een echt offer

door Beppie Wessels, deputaat diaconaat en werkgroep lid DiG

Bij het nadenken over ons geef- en leefgedrag is de Bijbel de belangrijkste maatstaf. Daarom volgt in dit en het volgende hoofdstuk een Bijbelstudie over dit thema.

“We vallen niet op als christenen, maar

onder.” Dat was het grapje dat cabaretier Tim (Tim Zingt) bij de presentatie van het onderzoeksrapport *Zoethouder of smaakmaker?* maakte. Christenen zouden eigenlijk in positieve zin moeten opvallen in de samenleving, maar soms doen ze het zelfs

slechter dan niet-christenen, vooral op het gebied van de duurzaamheid. En dat terwijl Jezus zelf ons in de Bergrede heeft geleerd om het zout der aarde en het licht van de wereld te zijn:

Mattheüs 5: 16

“Laat zo uw licht schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken.”

Jezus hield zijn leerlingen voor om meer dan het gewone te doen: de rechterwang toe te keren, zelfs je vijanden lief te hebben.

De Romeinenbrief

Die radicaliteit vinden we ook in de woorden van Paulus in Romeinen 12:

Romeinen 12: 1, 2

“Ik vermaan u dan, broeders, met beroep op de barmhertigheden Gods, dat gij uw lichamen stelt tot een levend, heilig en Gode welgevallig offer: dit is uw redelijke eredienst. En wordt niet gelijkvormig aan deze wereld, maar wordt hervormd door de vernieuwing van uw denken, opdat gij moogt erkennen wat de wil van God is, het goede, welgevallige en volkomene.”

Paulus heeft in Romeinen 1 tot en met 11 laten zien dat het heil er is voor Joden en

niet-Joden en dat beiden alleen door geloof en niet door ‘werken der wet’ gered kunnen worden. Door het geloof in Jezus mogen Joden en heidenen horen bij het nieuwe volk van God. Zoals het oude volk van God bij de Sinaï leefregels kreeg om het pad van de Here te gaan, om werkelijk als Zijn volk te leven, zo krijgt nu ook het nieuwe volk van God - de gemeente van gelovigen uit joden en heidenen - leefregels. Niet om met die ‘werken der wet’ iets te verdienen, maar om ze te doen uit dankbaarheid.

In hoofdstuk 12 sluit Paulus dus aan bij het voorgaande betoog in de brief aan de Romeinen: omdat jullie door het geloof gered zijn, *daarom* vermaan ik jullie om je lichamen aan te bieden als een levend, heilig en God welgevallig offer. Paulus gebruikt hier de taal van de tempeldienst: in plaats van een dagelijks offer in de tempel - dat niet meer nodig is omdat Jezus eens en voor altijd met Zijn offer heeft betaald voor onze zonden - wijden de gelovigen *zichzelf* aan God in een dagelijkse eredienst.

Offer

Paulus vraagt de gelovigen om ‘hun lichamen’ aan te bieden - dat wil zeggen zichzelf in alle levensverbanden: thuis, in de buurt, op het werk, in de sociale media, enzovoort.

Dat offer heeft drie kenmerken:

1. het is levend. Je biedt niet een dood dier aan, maar jezelf - een levend mens;
2. het is heilig. Dat betekent niet in een apart hokje, maar wel dat je bij God hoort, dat je in alles vraagt: Here wat wilt u dat ik doen zal? En dat vindt de wereld dan misschien wel weer ‘apart’;
3. het is een offer dat God bevalt. Daarin klinkt de kritiek door van de profeten uit het Oude Testament over offers die God *niet* bevelen: schijnheilige offers die met een vroom gezicht werden aangeboden door handen waaraan het bloed van onschuldigen nog kleefde.

Jesaja 1: 13, 16, 17

“Gaat niet voort met huichelachtige offers te brengen ‘...’ Wast u, reinigt u, doet uw boze daden uit mijn ogen weg; houdt op kwaad te doen; leert goed te doen, tracht naar recht, houdt de geweldenaar in toom, doet recht aan de wees, verdedigt de rechtszaak der weduwe.”

Micha 6: 7, 8

“Zal de Here welgevallen hebben aan duizenden rammen, aan tienduizenden oliebeken? ‘...’ Hij heeft u bekendgemaakt, o mens, wat goed is en wat de Here van u vraagt: niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben, en ootmoedig te wandelen met uw God.”

Recht doen aan de wees die onze hulp nodig heeft

God walgt van godsdienst die alleen maar uiterlijk vertoon is: op zondag in de kerk zitten, maar je door de week niet inzetten voor recht en gerechtigheid in je naaste omgeving en in de wereld. Dergelijke uiterlijke offers wil Hij niet; dat zijn ook geen offers. Een offer is iets dat werkelijk iets van je vraagt: je eigen leven, je eigen tijd, je eigen geld, misschien ook je eigen carrière toewijden aan God - dat is pas een offer.

Dat offer noemt Paulus in Romeinen 12 je ‘redelijke eredienst’: dus een aanbidding waarbij de handen niet alleen de lucht in gaan of gevouwen worden - natuurlijk is dat óók nodig - maar waarbij de handen ook uit de mouwen worden gestoken.

Transformeren

Het voorgaande kan activistisch overkomen, maar Paulus begint die zin met een beroep op de 'barmhartigheden' van God: door Zijn genade is het mogelijk voor een gelovige om zich aan God te wijden of zoals het in Romeinen 6 staat:

Romeinen 6: 4

"opdat '...' wij in nieuwheid des levens zouden wandelen".

Daarbij roept Paulus ons als gelovigen op om ons niet te *conformer*en aan deze wereld, maar wel ons denken door een andere 'wereld' - door God Zelf - te laten *transform*eren.

Dat kan alleen door de Heilige Geest:

Romeinen 7: 6

"...zodat wij dienen in de nieuwe staat des Geestes en niet in de oude staat der letter".

Daarin klinkt de vervulling door van de Oudtestamentische profetieën over de wet die in de harten geschreven zal worden. Jeremia 31:

Jeremia 31: 31-33

"Zie, de dagen komen, luidt het woord des Heren, dat Ik met het huis van Israël en het huis van Juda een nieuw verbond sluiten zal. Niet zoals het

verbond, dat Ik met hun vaders gesloten heb ten dage dat Ik hen bij de hand nam, om hen uit het land Egypte te leiden: mijn verbond, dat zij verbroken hebben, hoewel Ik heer over hen ben, luidt het woord des Heren. Maar dit is het verbond, dat Ik met het huis van Israël sluiten zal na deze dagen, luidt het woord des Heren. '...' Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en die in hun hart schrijven, Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn." (Zie ook Ezechiël 36: 26 en 27.)

Het resultaat van die vernieuwing is dat je kan onderscheiden wat de wil van God is: een onderscheidingsvermogen om als gelovige te zien wat God van je vraagt in een bepaalde situatie.

Gemeente en samenleving

Paulus werkt deze basisleefregel van Romeinen 12: 1 en 2 verder uit:

- in de eerste plaats in de gemeente als het lichaam van Christus (12: 3-8)! Elke gelovige heeft gaven gekregen om in de gemeente in te zetten: de gaven zijn heel verschillend, maar elke gave is nodig en belangrijk om het lichaam als één geheel te laten functioneren: profeteren, dienen, onderwijzen, bemoeiden, leiding geven, delen, barmhartigheid bewijzen;

Elkaar liefhebben: de samenvatting van alle geboden

- in het leven van de gelovige in de samenleving (12: 9-21): het kwade steeds overwinnen door het goede en elkaar liefhebben, want dat is de samenvatting van alle geboden (13: 8-14);
- in de verhouding met overheden (13: 1-7);
- in de verhoudingen onderling binnen de gemeente als het gaat om menings-

verschillen over het toepassen van Gods wil in het dagelijks leven (14 en 15): aanvaardt elkaar zoals ook Christus ons aanvaardt tot heerlijkheid Gods (15: 7). Paulus werkte de algemene leefregel van je leven als een dagelijks offer aan God dus in de brief aan de Romeinen heel concreet uit.

Leefregel

Tijdens een conferentie in 2012 hoorde ik de bekende missioloog Alan Hirsch het voorbeeld geven van een hedendaagse uitwerking van een leefregel in zijn gemeente. Ze hadden er een afkorting voor bedacht, zodat het makkelijk te onthouden was: BELLS ('bellen').

B van Bless

Zegen elke week iemand binnen en iemand buiten de gemeente.

E van Eat

Eet elke week met iemand binnen en iemand buiten de gemeente.

L van Listen

Luister in dagelijks gebed naar de stem van God.

L van Learn

Leer door deze week de hoofdstukken x uit het Bijbelboek x te lezen (volgens een bepaald rooster).

S van Sent

Gezonden; elke gelovige is een gezondene in de wereld en vraagt zich af: waar heb ik deze week met Jezus samengewerkt in Zijn missie en waar heb ik Hem tegengewerkt?

Ze moesten in de wekelijkse samenkomsten hiervan rekenschap aan elkaar afleggen. Zo hielpen de gelovigen elkaar om de leefregel na te leven en moedigden ze elkaar aan om vol te houden. Er kwamen elke week nieuwe contacten bij door de zegeningen en maaltijden die

ze deelden met mensen van buiten de gemeente. En de gelovigen groeiden in geloof door Bijbelstudie en gebed.

Elke gemeente/groiegroep/Bijbelkring zou zo zijn eigen leefregel kunnen opstellen: in de wekelijkse samenkomsten kun je elkaar erop bevragen en aanmoedigen om door te gaan.

Gespreksvragen

1. Hoe wijd jij je leven aan God toe in je directe omgeving (gezin/familie)?
2. Hoe wijd jij je leven aan God toe in je werk-/schoolomgeving?
3. Hoe wijd jij je leven aan God toe in je buurt?
4. Hoe wijd jij je leven aan God toe in je gemeente?
5. Zijn er dingen/gebieden die je bewust/onbewust buiten je leven met God houdt?
6. Zijn er gebieden in je leven waarin je je misschien meer aanpast aan 'deze wereld' dan dat je je laat transformeren door Gods Geest?
7. Hoe zou je daarin verandering kunnen aanbrengen?
8. Hoe kun je elkaar helpen om daarin een eerste stap te zetten en ook vol te houden? Welke afspraken zou je daarover met elkaar kunnen maken?

De in dit hoofdstuk afgedrukte Bijbelteksten zijn overgenomen uit de NBG-vertaling '51.

Ons leefgedrag blijft niet zonder gevolgen (ontbossing Haïti)

© 5. Bijbelstudie 2 - Het is genoeg

© uit serie Melk en Honing (EO)

Boom voor boom wordt het tropisch bos gekapt, dier- en plantensoorten sterven uit, rivieren raken vervuild, mensen creperen van de honger en kinderen sterven aan ziektes waarvoor hier voldoende medicijnen zijn. Wanneer vinden we het genoeg?

Spreuken 21: 26

Onze mentaliteit van 'hebben, hebben, hebben' blijft niet zonder gevolgen. Ons consumptiepatroon brengt heel wat schade aan het milieu. Voor de productie van al deze spullen worden bestrijdingsmiddelen, verfstoffen en verpakkingsmaterialen gebruikt. De producten worden vervoerd per vrachtwagen of vliegtuig. Als ze worden afgedankt, verdwijnen ze op de vuilnisbelt. Heb je wel eens op een autokerkhof gekeken? Dat zijn de trieste restanten van onze welvaartmaatschappij.

Spreuken 21: 26

“De hele dag is hij (*de luiard*) belust op begerenswaardige zaken, maar een rechtvaardige geeft en houdt niets achter.”

Jakobus 5: 1-6

Daarnaast wordt de kloof tussen armen en rijken steeds groter: veel mensen moeten rondkomen van 1 dollar per dag. Zelf in Europa leven miljoenen mensen onder de armoedegrens. In de VS kent 1 op de 4 kinderen honger. De rijkste 20% van de wereldbevolking (en daar horen wij ook bij) neemt 86% van de totale consumptie op de aarde voor hun rekening. De overige 80% gebruikt slechts 14%. Zij hebben niet genoeg. Armoede is een heel complex probleem en heeft verschillende oorzaken. Het feit dat rijken almaar meer willen hebben, ten koste van de armen, is daar een van.

Jakobus 5: 4-6

“Zie, het loon, dat door u is ingehouden van de arbeiders, die uw landen hebben gemaaid, schreeuwt, en het geroep van hen, die uw oogst hebben binnengehaald, is doorgedrongen tot de oren van de Here Sebaot. U bent u aan weelde te buiten gegaan op de aarde en hebt uw eigen lusten gevolgd. U hebt uw hart gevoed als op de dag van de slacht.”

Jesaja 58: 6 en 7, Micha 6: 8

Probeer op zoek te gaan naar alternatieven, naar een rechtvaardige en eerlijke manier van consumeren. Op de site duurzaamheidsactie.nl kun je berekenen hoe groot de 'voetafdruk' is die je met je consumptie achterlaat op de aarde.

Elke vorm van consumptie neemt ruimte in beslag, onder andere voor de productie en het vervoer van artikelen. Als we deze ruimte eerlijk verdelen, is er genoeg voor iedereen. De gemiddelde Nederlander gebruikt alleen veel meer dan een 'eerlijk' deel. Op deze site staan verschillende tips hoe je je voetafdruk kleiner kunt maken.

Jesaja 58: 6

“Is dit niet het vasten dat Ik verkies: dat u de boeien van de goddeloosheid losmaakt, dat u de banden van het juk ontbindt, dat u de onderdrukten vrij laat heengaan en dat u elk juk breekt?”

Haggai 2: 9, Mattheüs 6: 33

Het is belangrijk te beseffen dat we rentmeesters zijn over ons geld en goed. Dus geen eigenaar.

God is de eigenaar van alles, van wat Hij geeft in Zijn schepping, en ook van onze portemonnee. Iemand heeft eens op al zijn spullen een sticker geplakt met de woorden 'eigendom van God'. Misschien is het wel nodig om echt tot ons te laten doordringen dat dit zo is. Wij hebben het in beheer namens Hem. Ga er zo mee om dat het ten goede komt aan Zijn koninkrijk. 'What would Jesus do?'

Haggai 2: 9

“Van Mij is het zilver en van Mij is het goud, spreekt de HEERE van de legermachten.”

1 Timotheüs 6: 6-8, Johannes 10: 10

Jezus zegt dat Hij gekomen is om leven te geven en overvloed (Johannes 10: 10). God geeft meer dan we nodig hebben. Overvloed ken je alleen als je weet wat genoeg is. Stel je voor dat een glas water symbool staat voor wat genoeg is. Alles wat je meer krijgt, is extra, is overvloed. Wat in rijke landen gebeurt, is dat we onze 'maat' aanpassen. We zien dat er meer water is en vinden dat we recht hebben op twee of drie glazen. We weten niet meer wat genoeg is en zien dus ook niet meer wat een overvloed we hebben. Deze overmaat

leidt ook tot onrecht. Veel grondstoffen worden gebruikt voor de welvaart van de rijken, terwijl veel armen niet eens schoon drinkwater hebben. Wanneer heb jij genoeg? Wanneer ben je tevreden? Paulus gaat zo ver dat hij zegt dat als je onderdak en eten hebt, dat genoeg is.

1 Timotheüs 6: 6-8

“Nu brengt inderdaad de godsvrucht grote winst, (indien zij gepaard gaat) met tevredenheid. Want wij hebben niets de wereld ingedragen, het is duidelijk dat wij ook niets daaruit

kunnen wegdragen. Als wij echter voedsel en kleding hebben, zullen wij daarmee tevreden zijn.”

Vragen

1. Herken je het gevoel van 'hebben, hebben, hebben'?
2. Hoe groot is jouw voetafdruk?
3. Wat is voor jou genoeg?

Schrijf de dingen op waarin God jou overvloedig geeft en dank Hem hiervoor.

De in dit hoofdstuk afgedrukte Bijbelteksten zijn overgenomen uit de Herziene Statenvertaling.

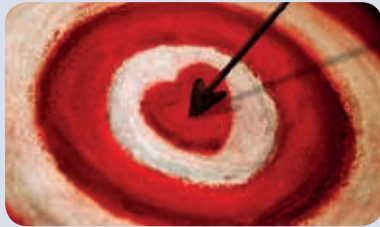
© 6. Meer informatie

Hieronder volgen diverse links rondom geef- en leefgedrag. **Vanuit de digitale versie van deze Diacoon kun je de linken direct openen.** (Deze is, zoals eerder vermeld, te vinden op onze website, onder Diacoon: www.cgk.nl/index.php?diacoon.)

- Onderzoek Trouw geven, eerlijk leven: www.cgk.nl/index.php?diacoon
- Over het onderzoek Trouw geven, eerlijk leven: www.refdag.nl/nieuws/binnenland/christelijk_geefgedrag_vraagt_diepe_doordenking_1_605427
- Onderzoek Zoetmaker of Smaakmaker?: www.eo.nl/geloven/themas/leef-je-geloof
- Bijbelstudie Het is genoeg (H. 5 van deze Diacoon): www.eo.nl/tv/melkhoning/artikel-detail/5-het-is-genoege/
- Handreiking voor het geven aan goede doelen: www.cgk.nl/index.php?goededoelen

Handreiking goede doelen

Deze handreiking is bedoeld om in de eerste plaats diakenen, maar ook anderen, te helpen een 'goed doel' te beoordelen. Hoe beoordeel je of een doel/organisatie - een van de vele die een beroep op je doet - in aanmerking komt voor de diaconale giften van de diaconie/gemeente of van jezelf?

Aan de hand van vier criteria is hiervoor een handreiking opgesteld.

- Veranderende manier van geven:
www.issuu.com/erdeemediagroep/docs/goede_doelen
- Geef- en leefgedrag jongeren:
www.lcj.nl/topics/leefgedrag-en-geefgedrag/lees-artikelen
- Bewust goed kopen (kleding):
www.gezinsgids.nl/home/1-uit-de-gezinsgids/166-koop-bewust-goed
- Handreiking gesprek over geldbesteding:
www.diaconaalsteunpunt.nl/wp-content/uploads/2013/08/Geldebesteding-Handreiking-Gesprek-over-Geldebesteding-werkvormen.doc
- 'Voetafdruk'-meting:
www.duurzaamheidinactie.nl
- Themanummer van het blad Groei, getiteld *Eerlijk delen*:
www.groeimagazine.nl/wp-content/uploads/2012/10/2012-2-Eerlijk-delen.pdf

Time to turn

Time to turn is een beweging van jongeren die vanuit hun geloof willen kiezen voor rechtvaardige en duurzame levensstijl. Op de website van Time to turn zijn diverse Bijbelstudies te downloaden rondom deze thematiek.

- Bijbelstudies over rijkdom en levensstijl:
www.timetoturn.nl/bijbelstudies
- Preek van Tim Keller (in het Nederlands) getiteld 'Geven doet pijn' (Habakuk 3):
www.diaconaalsteunpunt.nl/download/4019
- Vier preken van Tim Keller (in het engels) over geld, vrijgevigheid en rentmeesterschap:
www.redeemer.com/serve/stewardship/resources.html

Boeken

Aanbevolen boeken rondom dit thema (op alfabetische volgorde):

- *Shane Claiborne*
Hoe Jezus de wereld op zijn kop zet (en mijn leven ook)

- *J. Stott*
Radicaal discipelschap

- *Tim Keller*
Ruim baan voor gerechtigheid

- *R. Valerio*
De L van levensstijl

- *C. v.d. Leest*
Bezitten of weggeven

- *Jaap van der Windt*
Niet meer dan eerlijk

Handen heb je om te geven

Handen heb je om te geven
van je eigen overvloed
en een hart om te vergeven
wat een ander jou misdoet.

Ogen heb je om te zoeken
naar wat mensen nog ontbreekt
en een hart om uit te zeggen
wat een ander moed in spreekt.

Schouders heb je om te dragen
zorg en pijn van alleman
en een hart om te aanvaarden
wat een ander beter kan.

Voeten heb je om te lopen
naar een mens die eenzaam is
en een hart om waar te maken
dat geen mens een eiland is.

Oren heb je om te horen
naar een mens die vrede is
en een hart om te geloven
in zijn God die liefde is.

Refrein:

Open je oren om te horen,
open je hart voor iedereen.

Tekst: Henk Jongerius

Muziek: Ton van Erp